

УДК 811.111-944

Тарасенко К. В.

канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

**ЛІТЕРАТУРНА МІСТИФІКАЦІЯ В РОМАНІ Г. РОБЕРТСА «ВИКЛИК
ФОРТУНІ» (1590): СТРАТЕГІЯ АВТОРА АБО Ж ІНТУЇТИВНЕ
РІШЕННЯ?**

Одним із доволі поширених письменницьких прийомів в добу Відродження була літературна містифікація. На сьогоднішній день правомірно говорити про два її різновиди в ренесансну епоху: перший полягав у тому, що автор підписував свій твір лише ініціалами; другий – введення читача в оману стосовно авторства твору, коли письменник у передмові представляв власний твір як чужий. І той, і другий тип містифікації мали місце в літературі доби Відродження та перетворилися на своєрідну літературну конвенцію.

Англійський пізньоренесансний письменник Генрі Робертс не залишається осторонь літературної моди тогочася: він також вдається до літературної містифікації. Уникаючи афішування власного імені на титульній сторінці «Виклику Фортуні» (1590), письменник ставить лише власні

ініціали – Н. R., що розкодовується як Генрі Робертс. До подібного прийому зверталися і такі ренесансні колеги по письменницькому цеху як Дж. Петті, котрий приписав назву власного твору «Малий палац насолоди Петті» (1576) видавцеві з ініціалами R. V., та широковідомий автор романного диптиха про суконників Т. Делоні, який підписав новелістичну збірку «Дзеркало розваг» (1583) доволі дивними ініціалами R. D.

Причинами, чому Робертс саме так підписав власний твір можуть бути наступні: по-перше, сам автор не належав до письменників «першого ряду», і не був професійним письменником, а отже у випадку певних зауважень щодо твору міг уникнути критики; по-друге, він ймовірно, хотів приховати власний зв'язок із гільдією друкарів та видавців (Stationer's Company), до чого вдалося чимало тогочасних «men of letters».

Втім, думається, щоб відповісти на запитання, чи було це інтуїтивне рішення або ж стратегія автора, варто звернути увагу на те, що сам Робертс на рівні заголовку твору грає із читачем: так, звертаючись до нього як до особи шляхетної («to the courteous reader») [1, с. 134], автор свідомо піднімає соціальний статус читача із розрахунком на те, що це підвищить його самооцінку. Безперечно, автор сподівався, що його читачами будуть здебільшого представники «третього стану», і їм мало б полестити і таке авторське шанобливе звернення, і інші типові для елітарного роману конвенції. В умовах надзвичайно високої соціальної мобільності, яка була притаманна елізаветинському суспільству, перехід із одного соціального прошарку в інший позначався на всіх без винятку рівнях буття індивідуума, включаючи не лише рівень освіти, але й характер творів, що читаються, розваг, які практикуються, одягу, їжі.

Навіть сам факт публікації твору Робертс репрезентує у манері типовій для авторів «високих» романів. Він зізнається у зверненні до читачів: «написав цей твір швидше, ніж сподівався, завдяки тому, що один друг хотів придбати його, тож прислуховуючись до дружніх порад, я і насмівився опублікувати цей твір із превеликим задоволенням» [1, с. 135]. До подібних «хитрощів» – введення гіпотетичної зацікавленої особи – вдавалися і Дж. Гасконь у «Пригодах добродія F. J.», і Е. Форд у передмові до роману «Орнатус і Артезія».

Міжтекстові зв'язки у романі в нашому випадку слугують тими факторами, які спроможні розкрити сутність творчих пошуків та літературних прийомів в романі епохи Відродження. Тож, враховуючи вищенаведене, гра автора з читачем, намагання Робертса улестити потенційного реципієнта власних творів, введення гіпотетичної особи – всі ці текстові маркери в сукупності дозволяють корелювати характер його літературної містифікації як тенденцію копіювання/наслідування вже

усталеної літературної традиції та радше як стратегію автора якомога краще розрекламувати власний твір та підсилити інтригу для читача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Roberts, H. A Defiance to Fortune [Текст] / H. Roberts // Eine kritische edition von Henry Roberts' «A Defiance to Fortune» (1590). –Köln: Universität zu Köln, 1973. – P. 131-289.